

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **M.F. (z domu G.)**

skazanej z art. 54 ust. 1 oraz art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 14 listopada 2019 r., w trybie art. 535 § 3 k.p.k. kasacji obrońcy skazanej od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 15 marca 2019 r., sygn. akt IX Ka (...), zmieniającego w części, a w pozostałym zakresie utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w T. z dnia 23 marca 2018 r., sygn. akt VIII K (...)

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazaną M.F. od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb Państwa;**
- 3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu r. pr. R.W., Kancelaria Radcy Prawnego w Z., kwotę 442, 80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy), w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postaci sporządzenia i wniesienia kasacji.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 marca 2018 r., sygn. akt VIII K (...), Sąd Rejonowy w T. uznał oskarżoną M.G. za winną:

1. popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt 1 aktu oskarżenia, stanowiącego występki z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu

narkomanii (Dz. U. 2016, poz. 226), dalej u o p.n., za co wymierzył jej karę 6 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym,

2. popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt 2 aktu oskarżenia, stanowiącego występki z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2016, poz. 226), za co przy zastosowaniu art. 37a k.k. wymierzył jej karę 8 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym,
3. popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt 3 aktu oskarżenia, stanowiącego występki z art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2016, poz. 226), za co przy zastosowaniu art. 37b k.k. wymierzył jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 1 roku i 2 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym.

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 87 § 2 k.k. Sąd I instancji połączył orzeczone wobec oskarżonej kary jednostkowe, wymierzając wobec M. G. karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę łączną 1 roku i 4 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Jednocześnie Sąd Rejonowy, na podstawie art. 63 §1 k.k., zaliczył na poczet orzeczonej wobec oskarżonej kary pozbawienia wolności dwa dni zatrzymania w sprawie - w okresie od 21.06.2017 r. godz. 6.00 do 22.06.2017 r. godz. 17.10 oraz okres tymczasowego aresztowania od dnia 19.10.2017 r. godz. 16.55 do dnia 31.01.2018 r. godz. 15.00; na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii orzekł wobec oskarżonej M.G. nawiązkę na rzecz Całodobowego Młodzieżowego Oddziału Leczenia Uzależnień w T. w kwocie 1.000,00 złotych; orzekł o przepadku dowodów rzeczowych na rzecz Skarbu Państwa oraz zasądził od oskarżonej M.G. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 420,00 zł - tytułem opłat sądowych oraz kwotę 1.745,77 zł - tytułem pozostałych wydatków

postępowania.

Po rozpoznaniu apelacji oskarżonej, jej obrońcy oraz prokuratora, Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 15 marca 2019 r., sygn. akt IX Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji wobec M.F. (z d. G.) w ten sposób, że:

1. w miejsce kary ograniczenia wolności orzeczonej wobec oskarżonej za czyn przypisany jej w punkcie I wyroku Sądu Rejonowego wymierzył jej karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,
2. w miejsce kary ograniczenia wolności orzeczonej wobec oskarżonej za czyn przypisany jej w punkcie II wyroku Sądu Rejonowego wymierzył jej karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,
3. za podstawę prawną skazania oskarżonej za czyn przypisany jej w punkcie III wyroku Sądu Rejonowego i podstawę wymiaru kary za ten czyn przyjął przepis art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, za który wymierzył jej - w miejsce kary 6 miesięcy pozbawienia wolności i kary 1 roku i 2 miesięcy ograniczenia wolności – karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
4. uchylił orzeczenie o karach łącznych wymierzonych oskarżonej, zawarte w punkcie IV zaskarżonego wyroku,
5. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce orzeczonych wyżej wobec oskarżonej kar pozbawienia wolności wymierzył jej karę łączną 2 lat pozbawienia wolności.

Nadto, Sąd Okręgowy w T. uchylił orzeczenie o opłatach wymierzonych oskarżonej w punkcie XIV wyroku Sądu Rejonowego, a w pozostałym zakresie tenże wyrok utrzymał w mocy. Jednocześnie, zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 300 złotych tytułem opłaty za obie instancje i obciążył ją wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym w kwocie 40 złotych.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w T. wywiódł obrońca skazanej w zakresie jego punktu I.1 - I.4 oraz punktu II, zarzucając:

1. rażące naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 31 § 1 k.k. (ewentualnie art. 31 § 2 k.k.) oraz przepisu postępowania - art. 202 k.p.k. poprzez ich nieuprawnione niezastosowanie i odstąpienie przez Sąd od wyjaśnienia okoliczności związanych ze stanem zdrowia psychicznego skazanej w dniu

21 czerwca 2017 r. oraz w dniu 19 października 2017 r.; w szczególności zaś odstąpienie od zarządzenia przez Sąd wydania przez biegłych opinii o stanie zdrowia skazanej – w celu ustalenia stanu jej zdrowia psychicznego - w sytuacji, gdy z zeznań skazanej jednoznacznie wynika, że fakt posiadania przez nią marihuany w dniach 21 czerwca 2017 r. i 19 października 2017 r. spowodowany był potrzebą użycia jej w celu odreagowania stresu związanego ze śmiercią jej matki;

2. rażące naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 21 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. (ew. art. 31 § 2 k.k.) poprzez jego niezasadne niezastosowanie i odstąpienie przez Sąd Okręgowy od realizacji zasady indywidualizacji odpowiedzialności skazanej prowadzącej do faktycznego zrównania w skarżonym wyroku jej odpowiedzialności ze współoskarżonym S.F.

Wskazując na powyższą argumentację, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w T. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji. Nadto, obrońca skazanej z urzędu wniósł o jej zwolnienie od kosztów sądowych w części, to jest od uiszczenia wpisu od kasacji, ze względu na sytuację rodziną i majątkową oraz osiąmane dochody, jak również o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej skazanej z urzędu.

W odpowiedzi na powyższą kasację, Prokurator Prokuratury Rejonowej w T. wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy skazanej okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym, uzasadniającym jej oddalenie na posiedzeniu bez udziału stron, w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 523 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. To na wnoszącym kasację spoczywa obowiązek wskazania uchybienia oraz wykazania, że miało ono charakter „rażący”. Z kolei o „rażącym” naruszeniu prawa można mówić tylko wtedy, gdy obraza ma charakter wyraźny, niewątpliwy, dający się łatwo stwierdzić; jak również, gdy ciężar gatunkowy zaistniałego uchybienia ma charakter istotny. O istotnym zaś wpływie uchybienia na treść zaskarżonego orzeczenia można

mówić jedynie wtedy, gdy możliwe jest wykazanie, że kwestionowane rozstrzygnięcie byłoby w istotny sposób odmienne od tego, które w sprawie zapadło (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 marca 2003 r., IV KKN 332/00)

Lektura akt niniejszej sprawy, wobec powołanych w kasacji obrońcy skazanej zarzutów, pozwala na uznanie tego nadzwyczajnego środka odwoławczego za oczywiście bezzasadny. Kontrola odwoławcza, zainicjowana apelacjami wywiedzionymi zarówno przez samą oskarżoną, jej obrońcę, jak i oskarżyciela publicznego, została dokonana w sposób rzetelny, szczegółowy, w pełni respektujący wymogi przewidziane w art. 457 § 3 k.p.k. Sąd Okręgowy poddał szczegółowej analizie wszystkie zarzuty zawarte w apelacjach oskarżonej i jej obrońcy (apelacje o tożsamej treści), koncentrujące się wokół zarzucanego błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na niezasadnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że znajdujące się w mieszkaniu oskarżonej przedmioty w postaci: szafy wyłożonej folią srebrną wraz z oprawą, sterownikiem do lampy, kablem i wtyczką, kloszem do lampy, dwoma radiatorami i żarówkami energooszczędnymi służyły do niedozwolonego wytwarzania substancji odurzających, jak również wobec naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów z art. 7 k.p.k. i dokonania - w ocenie obrony - dowolnej oceny wyjaśnień oskarżonej oraz współoskarżonego S.F.. Sąd ad quem wskazał w uzasadnieniu, dlaczego zdyskredytował zasadność powołanych wyżej zarzutów, jak również dlaczego nie podzielił argumentacji skarżących w zakresie sygnalizowanej przez nich rażącej niewspółmierności kar orzeczonych wobec oskarżonej za poszczególne przestępstwa. Przedstawił jednoznacznie motywy uwzględnienia apelacji prokuratora, wskazując dlaczego wymierzone oskarżonej zarówno kary jednostkowe, jak i karę łączną uznał za rażąco łagodne i dlaczego dokonał ich modyfikacji, tj. ich zaostrzenia.

Odnosząc się bezpośrednio do zarzutów kasacji uznać należy, że są one oczywiście bezzasadne, a w konsekwencji nie mogły doprowadzić do uwzględnienia żądania skarżącego i uchylenia wyroku Sądu odwoławczego oraz przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Pierwszy zarzut, dotyczący naruszenia przepisu prawa materialnego - art. 31 § 1 k.k., ewentualnie art. 31 § 2 k.k. oraz przepisu prawa procesowego - art. 202 k.p.k. - jawi się wręcz jako niedopuszczalny. Podkreślić należy, że

potencjalnym adresatem tego zarzutu mógł być jedynie Sąd I instancji. Tymczasem zarzut ten nie był podnoszony w apelacjach oskarżonej ani jej obrońcy. Sąd II instancji dokonał zmian wyroku Sądu I instancji jedynie w zakresie kar wymierzonych oskarżonej za poszczególne przestępstwa oraz kary łącznej, jak również w zakresie kwalifikacji prawnej przypisanego jej w punkcie III wyroku Sądu Rejonowego czynu (jedynie poprzez wyeliminowanie z przyjętej przez ten Sąd podstawy prawnej - art. 62 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - ust. 1 tejże ustawy). Sąd ad quem nie dokonał natomiast jakiejkolwiek modyfikacji w zakresie ustaleń faktycznych w sprawie, tym samym nie stosował, co oczywiste, art. 31 § 1 k.k. ani art. 31 § 2 k.k. Nie stosował również kwestionowanego przez obrońcę skazanej art. 202 k.p.k. W aspekcie treści ww. zarzutu wypada również podkreślić, na co trafnie wskazywał również oskarżyciel publiczny na str. 4 odpowiedzi na kasację, że oskarżona mimo wielokrotnego przesłuchiwania w toku procesu nigdy nie wskazywała na istnienie jakichkolwiek okoliczności mogących zrodzić wątpliwości co do jej poczytalności w chwili zarzucanych jej czynów. Jak wynika z protokołów jej przesłuchania, zawsze wskazywała, że jest osobą zdrową, nie leczoną psychiatrycznie ani odwykowo. Ani oskarżona, ani reprezentujący ją obrońca nie sygnalizował w toku postępowania przed Sądem I ani Sądem II instancji potrzeby poddania stanu poczytalności oskarżonej opinii biegłych. Takiej konieczności nie dostrzegły również Sądy obu instancji z urzędu.

W tej sytuacji przypomnieć należy, że dopuszczenie dowodu z opinii biegłych psychiatrów winno mieć uzasadnienie w konkretnych okolicznościach sprawy. Brak jest podstaw do dopuszczenia tego dowodu jedynie na podstawie niewyrażonych zresztą w formie procesowej domysłów, domniemań czy przekonania strony procesowej o hipotetycznej możliwości wątpliwości co do stanu poczytalności skazanej. Racją podstawową podjęcia decyzji o przeprowadzeniu dowodu z opinii psychiatrycznej jest istnienie przynajmniej uzasadnionej wątpliwości co do tego, że stan psychiczny oskarżonego wykazywał odstępstwa od normy *tempore criminis* albo wykazuje w toku toczącego się postępowania. Nie chodzi tu o jakiekolwiek lub czyjekolwiek wątpliwości, lecz o wątpliwości wynikające z obiektywnych przesłanek, powzięte przez organ procesowy. Uzasadnione wątpliwości co do poczytalności oskarżonej muszą mieć bowiem oparcie w konkretnych okolicznościach ustalonych

w sprawie, w konkretnych dowodach i muszą wynikać z oceny tychże dowodów i okoliczności. Legitymowanym do dokonania *in concreto* ich oceny jest organ procesowy, a więc w zależności od stadium postępowania prokurator lub sąd, na wniosek stron bądź z urzędu. W praktyce sądowej zdarza się, że okolicznością, która może uzasadniać wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, jest nadzwyczaj utrudniony kontakt z oskarżonym. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2001 r., III KKN 109/99).

Jak wskazano powyżej, w niniejszej sprawie taka sytuacja nie wystąpiła, dlatego też uznać należy, że pod pozorem powyższego zarzutu, skarżący w istocie kwestionuje poczynione przez Sąd I instancji, a zaaprobowane przez Sąd odwoławczy, ustalenia faktyczne, a prawdziwym celem wywiedzionej kasacji jest wywołanie kolejnej kontroli instancyjnej, co - jak wskazuje się w ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego – jest niedopuszczalne na etapie postępowania kasacyjnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2014 r., IV KK 6/14 czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2014 r., IV KK 125/14).

Podobnie, oczywiście bezzasadnym okazał się zarzut 2 kasacji, wskazujący na rażącą obrazę art. 21 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k., ewentualnie art. 31 § 2 k.k. Uchybienie to miało - zdaniem obrony - nastąpić poprzez niezastosowanie przez Sąd odwoławczy wyrażonej w art. 21 § 1 k.k. zasady indywidualizacji odpowiedzialności karnej i faktyczne zrównanie zakresu odpowiedzialności karnej skazanej ze współoskarżonym w sprawie S. F..

Wbrew twierdzeniu skarżącego, Sąd *ad quem*, uwzględniając apelację prokuratora, uznając za zbyt łagodne kary wymierzone skazanej za przypisane jej w punktach I-III wyroku Sądu Rejonowego przestępstwa i zaostrzając je, wskazał szczegółowo na str. 11 - 13 uzasadnienia okoliczności osobiste dotyczące oskarżonej, które zdecydowały o podwyższeniu przez Sąd odwoławczy orzeczonych wobec niej zarówno kar jednostkowych za poszczególne czyny, jak i kary łącznej. Sąd II instancji konkretnie, rzeczowo i w pełni przekonująco uzasadnił dlaczego w realiach przedmiotowej sprawy podwyższenie wymierzonych oskarżonej kar jednostkowych oraz kary łącznej było celowe i sprawiedliwe.

Poczynione powyżej rozważania jednoznacznie wskazują, że zarzuty powołane w kasacji obrońcy skazanej w istocie zmierzały do dokonania kolejnej kontroli instancyjnej wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 15 marca 2019 r., sygn. akt IX Ka (...), a nie to jest celem postępowania kasacyjnego. Z tego względu, kierując się przedstawionymi motywami, nie dopatrując się w przedmiotowej sprawie zaistnienia którejkolwiek z wymienionych w treści art. 439 k.p.k. bezwzględnej przesłanki odwoławczej ani innej przywołanej w kasacji rażącej obrazy prawa, która mogłaby mieć istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu II instancji, Sąd Najwyższy na podstawie art. 535 § 3 k.p.k. rozstrzygnął jak w postanowieniu.

Sytuacja materialna skazanej przemawiała za zwolnieniem jej, na podstawie art. 624 k.p.k., od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania kasacyjnego. Natomiast o wynagrodzeniu dla obrońcy z urzędu skazanej – radcy prawnego R.W. - za sporządzenie i wniesienie kasacji orzeczono na podstawie § 17 ust. 3 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U.2019.68 j.t.)

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

as